

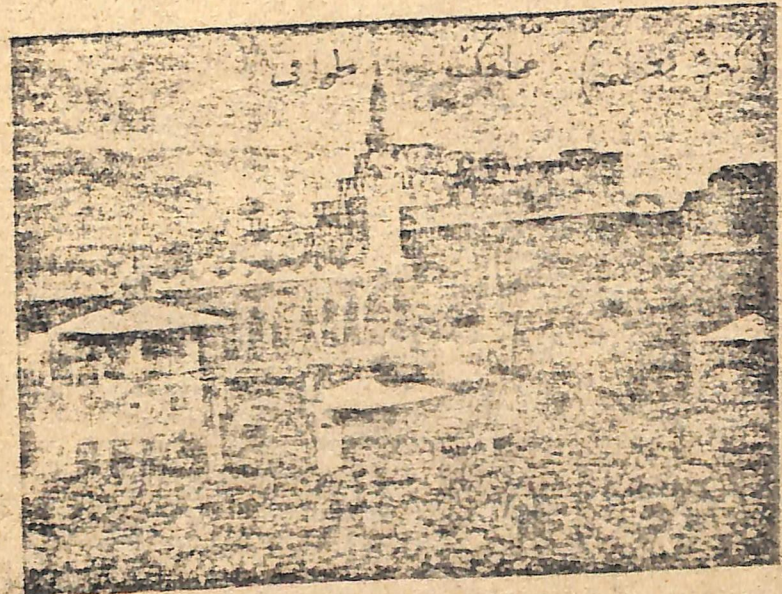
۱۹۱۷ N 6

نمبره ۶ ۶ رجب المرجب ۱۳۳۵ (برنجی سه) ۱۵ آوریل ۱۹۱۷

№ 6 « Бурханы - Хавибатъ » (1-г.изданія) 15 Апрелья 1917 г.

قیمتی ۱۵ تیکدر (هر آیدہ ایگی دفعہ نشر اولنور) Цѣна 15 коп.

مندرجات

عداوتی اونو تعالی ایش گورشملی
ادبیاتہ دائرہ	(ع- معرون)
توبہ	(ج- م)
ادبیات	(ج- عاجز)
اشارہ	ع- ح- رادہ
توک اسلام حاکمیری آثارندن نمونہ	.. فاطمہ خانم
حکمانک مصیبت بارصندہ فکرلی معلم
یفر تاها کمال ک
عمیم مطوک تفسلی تحویل
هرمن بر تیم جوجه
آجوق محابره لر

اعلانر

مقدس زبائر تکامل من-ن کعبه مطمہ 23444

Azərbaycan Milli Kitabxanası

برهان حقیقتك آبونه قیمتی

ایروانده و سایر شهرلرده ایلیبکی — ۴ منات. ۶ آیلقی — ۲ منات. اجنبی مملکتلرده ایلیبکی ۸ مناتدر
مسلکده موافق ادبی، تاریخی علمی، فنی، مقالهلر قبول اولنور. درج اولنماق ایچون گوندربلن مقالهلر کاغذک بریو-
زینده آبدینو جلی خط ایله یازیلمالیدر مارقامسز مکتوبلر انمابوب امضاسز کاغذلر درج اولنماقاجقدر.

Эривань Шаріатская № 9 Мирза Али Рагімову

راحت ایچون آدریس

عداوتی او نو تمالی ایش گورمه لی!

حریت آلدی، استبداد پوچلانندی، بو-
گا کیمسه نیک سوزی یوق، آنجاق حریتی الهه
ساقلاماق و بو گدان استفاده ایتمک شرطدره
شهرمزده حال حاضرده هر گون یگی بر فرقه
یگی بر جمعیت ظهور ایدهرک مرانماهلر تر
تیب ایتمکده درلر. مسلمان قومیتسی، فله نماینده.
لری اجتماعی و جمعیت خیره دن باشقه (ارشاد)
و (مدافعه مظلومان) آداو فرقه لر، نشر معارف
برده متعلملر اتقاقی نام جمعیتلر تشکیل-
اولنوشدر. هر فرقه هر جمعیت کندی مرانما
مه سنی تبلیغ ایدرک عضولر یازوب پاره لر تو-
پلاماقده در. پک گوزهل! بزده آتشلایوروز صمیم
قلب ایله تبریک ایدیوروز، آنجاق بو فرقه و
جمعیتلر مابینده اولان علاقهره گنججه یک
دیگرینک علیهنه قالشاجاقلری شمیدین گو-
رونه کده در « جمعیت خیره شویله یابدی بو
یله یابدی » دییه اداره نیک علیهنه اولاراق تو-
رمن شایعه لر، « مدافعه مظلومان فقط غرض
ایچون چالیشیر » دییه نشر ایبدین بهتانلر ،
« ارشادیر (ترور) سفاک فرقه اولوب مسلمان
قومیتسی علیهنه در » کی دیلین سوزلر « نشر-

معارف فقط برنجه خویلیپرستار طرفدن تشکیل
اولنوشدر » دییه میدانه چقاریلان اقرارلر همین
جمعیتلر و فرقه لر آراسنده بر طاقم شیطانلرک
سخن چینلرک فکری اولاراق جماعت آراسنده
نشر ایبدیلیر، بوایه برچوق دیدی قویدییه سبب
اولاراق جماعت آراسنده نفاق سالماق کبی
آلچاقلقدن باشقه برشی د گلدر. هله بوندان ما عدا
مسلمان قومیتسی اعضاسی و بعضی جمعیت و
فرقه لرک عضولری آراسنده دخی برچوق ضد-
یتلر و عداوتلر توردمشدر، حتی طابانچه
چکمک و یکدیگرک جانته قصد ایتمک کبی
نالایق حریتلر یله ظهور ایتمشدر بو جمعیتلر
و فرقه لر تشکیلدن مقصود غرض شخصی و
عداوت تورتمکمی، و یا خود ملت و جماعته
خدمت ایتمکمی؟ بونی هر کس کندیسی دو-
شونه ییلر، بزایسه جماعته، جمعیتلر و فرقه لر عضو-
لرینه: قارداشلر یولداشلر ایش گورمک چالشماق
زمانیدر، ایچکزده غرض و عداوت تخمی اکوب
نفاق سالانلری آرایوب بولکیز بو خاینلری فرقه
لر کزدن جمعیتلر کزدن اخراج ایدرک (بایقوت)
ایدرک متفق-یکرای اولاراق ایش گورو کز،
عداوتی اونود کز! دییه ختم کلام ایدرز . . .

ایروان ۱۴ آپریل ۱۹۱۷

ادبیاتہ دائر

(کچن نمرہ دن مابعد)

طبیعت

طبیعت، افکار و حیاتیاتک ساختہ (جملی)
زیتلردن عاری اولاراق سربستانہ بر صورتہ بیان
ایدیلہم سیدر.

مثال :

« بنم جانمدن عزیز اولان آناجیم ! کجنگی
مکتوبگرده بر ایلین بری ناخوش اولدیگری
یازمشدگر، اوله ایسه، آناجیم، نه ایچون بو
وقته کی یلدرمدگر؟ » شناسی
طبیعت اوزره میدانه چقان اثرلرک انشادی بعضی
اشخاصه بک آسان گورنیور، لکن چتیندر، گو-
جدر کوچ اولدیغی ایچون ده اوله اثرلره (سهل
ممتنع) دیلور.

مثال:

ای طایغ باشی ای مقام مسعود
ای مرتز انس وحشت آلود
هر منظره نظر فرییک
بر جنتیدر دل غریبک
سن سن بنه ای مشرف الفرش
جتسیرک اورتاسنده بر فرش
السوان خنیغه طاق بر طاق
بر موجلی نور ایچنده آفاق
سطحیجه بافانلر آلدانیرلر
طایغ پارچهلرک بولوت صانیرلر
اولموش قاووشجبه روزگارہ
ایسر سحری هزار بارہ

معلم ناجی

منقحیت

بعضی اوزون سوزلر - کلاملر اولور که
مردوددرلر، مقبول دگلدرلر. چونکه ایکی یا اوچ کلمه
ایله آتلا دلماسی ممکن اولان مقصدی زومسز اولا-
راق برک شاخ و پروب بر چوق سوزلر ایله آتلا-
نماغه قالقشماق کتابت وادیاتجه بر نقیصه عد اولنار
بعضی گودهک (قیصه) سوزلر اولور که بک مقبولدرار
بووک برمرامی کوچک بر جمله ایله آگلانماق مها-

رت ادیبه دن نشئت ایدر.

ایشته منقحیت دبدیکمز شی مردود اولان اوزون
سوزایله مقبول اولان گودهک سوز آراسنده (بیستده)
بر اسلوب مخصوصدر.

مثال:

« عطات موتک کوچک قارداشی ، سقاقت
حیاتک بو یوک دشمنی دره »

گودهک (قیصه) سوزلر ایکی نوعدر: بری ایجاز
قصردر که آز کلمه ایله چوق معنا افاده ایتسکن
عبارتدر.

مثال:

« صابهلم فرصتی غنیمتن » رشاد بک
ایجازک ایکنجی نوعی ایجاز حدقدر یعنی اوسوزک
بعضی جزونی ترک ایتسک (آتماق) دیمکدر.
ایجازک هر ایکی نوعیده ضرب المثلدرده ملاحظات
حکمیده استعمال اولنماغی لازم گلیر.
ضروب امثالدن

مثاللر:

— آزاجق آشم، آغریماز باشم
— غرض، مرضدر.
— هر یگی لذیذدر

ملاحظات حکمیهدن

مثاللر:

— شکر نعمت دخی بر نعمتدره.
— دشمن نفس ایله صلح ایتمه صاقین.
— حسد بر معنوی تعرضدر الطاف مولایه.
— ابی اولمک فنا باشماقدن افضلدره.

آهنک عمومی

آهنک عمومی، عبارتلرک گوزلهجه دوزولمه-
سندن (حسن تألیف) و کلمهلرک انتخاب و تنظیمندن
حاصل اولیر.

وضوح و معنی مساعد اولدیغی حالده او قوندقده قو-
لاقریمزه لطیف گن و توافردن خارج بولنان کلمه
سیچمک انتخاب ایتسک، آهنک عمومیجه لازم اولان
(انتخاب کلمات) خاصه منی وجوده گتیریر.

تنظیم کلمات و آهنک عمومی به رعایت ایدیلیمک
ایستیرسه آشاغیدا بیان ایتدیگمز آتی شیبه رعایت
ایتلدره.

۱ - بر هجان عبارت اولان و صداری امتزاج
ایتمین کملرک بر عبارده جمع اولمالرینه میدان
ویرمه‌میلدر.

مثال:

خاکپایه بر رکاب اهدایی نایجیز ایسده
قلما رد قیر آتی ویر یا آل یاغشلا بر قوله
بو ینک ایکنجی مصراعته (رد - قیر - ویر
- یا - آل) لفظاری برر هجان عبارت و
صداری غیر مترج اولدینی ایچون آهنگیزلرکه
سب اولموشدر.

۲ - بر عباره ایچنده بر حرفه مخصوص اولان
صدانک دال به دال ظهورینی منع ایتمیلدر.

مثال:

سرور و سعدامان و سلامت سیزه زار سور
همین مصراعده (س) صداسی بیکدیگری متعاقب
ظهور ایندیگی ایچون آهنگیزلرک تورهمشدر.
۳ - لزومسز بره کثرت تکراره میدان ویرمه‌میلدر.

مثال:

لوح اولدی گئی و گاه خاتم
که کوردی سرور و گاه ماتم
که باشه جقوب که اولدی بامال
که اولدی کلاه و گاه خانخال
که قبله‌ما که اولدی ساعت
گاه اولدی رکاب و رخت دولت
که محسر اولوب که آفتابه
که آنته کسردی گاه آیه
شو یتلرده کی (گاه) (گاه) لفظلرک تکرری
آهنگ یانی اخلال ایدیور.

۴ - ادات و فعللرک کثرت استعمالندن اجتناب
ایتمیلدر. بو ایسه عدم دقتندن ظهور ایدیور.

۵ - اضافلرک تابه میدان ویرمه‌میلدر.

۶ - کلماتک قصر و مدینه یعنی کلمه‌نک تلفظه
اوزانماسنه و یا کوده‌لمه‌سته بول ویرمه‌ملی.

مثاله

آیا که بو (دوست) میدره یا دشمن
یارب بو حقیرمدر ؟ یا رهزن ؟
بو یتنه کی (دوست) کلمه‌سک تلفظ جهنجه اوزان
ناسی ایچون آهنگیزلرک ظهور ایتمشدر.
کجه اولاجق ... مجزون

تربیه

کچن نمردن مابعد
اوشاق مهدن آیریلدیقدن صکره گیه اینک
سودی ات سوی یاخشی یشمیش سود آتی، چورک
و بو کی شیار ایله دوپوزدیرلسون کرک صکره لر
کیت کیده اوج دورت یشلارینده بوبوک آدملر-
بیدیگی خورالمردن دنی یه‌یلر.

تازه آنادان اولموش اوشاق وقت ایله یعنی ساعت
قاعدسی ایله مده یکه نر عادت ایدر و عادت ایتد
یگی صورتده وقتی وقتده مه ایسته‌بوب عادتتی بو
زمانه آنالریمز اوج و یا دورت گون زحمت چکوب
وقت و اعتیابه اوشاخه چوراک یه گئی عادت ایتدیر
سدر، صکره آبلر و ایللر ایله چکدیگلری زحمت لر-
دن خلاص اولایلرلر.

اوشاقه ایکی ساعت یاریم بر مدتده آنجاق بر دفعه
مه ویریلدیکنن «اوشاق ناخوش اولار» دییه بی
جایره مرحمت گوسترن آنالار هیچده مراق ایتمه
سوناچ چونکه اوشاق سوردیگی (امیدگی) سود
ایکی ساعت یاریماق بر مدتده آنجاق تحبله گیدوب
مهددن باغرساقلره کچه ییلر.

بدنی سلامت اولان اوشاق خوراک بیک وقتی چا
تانه کی یعنی ایکی ساعت یاریمدن ایلمری آغلار
یه اونی آتری بر وسیله ایله اینه‌اینکه سود ویر-
امک ایله آنانک ساکت ایتمه‌بی لازمدر.

بعضی ضعیف اوشاقلره اولنجی گونلر مده‌بی نهجه
لازمدر سورماغی باچارما یورلر، سورماقدن تز یورو-
لدقلمه جهت دوپونجه سورا یلمه‌بوب مه
نی بوراقلرله یله ضعیف اوشاقلر آنادان اولان گو-
ندن برهفته مدتده قدر ایکی ساعت یاریمدن ایلمری
و صکرده مه ویرمک اولار. بر قدر قولتوب
مه‌بی قاعده‌نهجه سورماغی اوگره‌ندیگدن صکره
قاعده اوزرنجه یعنی ایکی ساعت یاریمدن بر دفعه
خوراک یه گه عادت ایتدیرملی. بونیده نظرده دو-
نماق که: بعضا آنانک بدنی ضعیف قانسز، خسته
اولدیگی ایچون سودیده آز اولور. بویه آنالر خسته

لكن خلاص اولان وقتە كى اوشاغى ايكي ساعتمە
بر دفعە اميزديرمه‌لدرلر.

بعضا اوشاغك خوراك يمك وقتى اوشاق مەمنى سور-
مايوب آغزندان چقارير، يا اينكه سود يمك وقتى
گلدېكە اوشاغدە خوراك ايستمك حركتى كور-
نمەيور آغلامايور، بويلە حالدە اوشاغە كوچ ايلە
سود ويرمك لازم دكك، اوشاق خوراك ايستەجگى
وقتە كى كوزلەمك لازمدر.

اوشاغى اوز سوديلە دويوزديران آنالار آشاغىندە
بازيلان قاعدەلارى بادلانيندە ساخلايوب عمل ايتمەلدرلر.

(۱) سحر وقتى اول دفعە ساغ دوشىنى اوشاغە
ويروبدرسە ايكنجى نوبتدە سود ويرمكى سول دو-

شيلە باشلاسون كرك. هانسي مەمنيلە ويسرەجكنى
ياديندە ساخلاماغى باجارماسە ياخشى اولار بر علامت
و باساير بر علاج ايلە بونى ياديندە ساخلاماغى بيلسون

(۲) اياق اوستە، اوزانديق يردە و يا بشيكە و
اوستينە اكلمش و بخلمش حالتدە اوشاغە

سود ويرمك اولماز، بو هم اوشاغە ھسمدە آنايە
آرتيق درجە ضرردر اوشاغى دوشينە سالدېنى وقتدە
آنا يردە و يا صداليە اوستە اوتورسون كرك.

(۳) كېجە اوشاق آغلايدىنى وقت مەمنى اوشاغك
آغزىنە سالوب آنا اوزى يوقوبە كېتمەسون كرك

مسلمان عورتلرنىڭ اكترى بوردە مېتلادىر: ئوندوز
ايشلمككن بورولنديغىنە چىت يېجە شيرىن يوقودن
ايلماق ايستەمدىكى ايچون آغليان اوشاغى دوشينە

ساوب اوزى يە يوقولايور اوشاق ايسە مەمنى دو-
بوتجەدن آرتيق سوروب مەمنى آغزىندن چقارتمە

مش اويويور يرقدرن صگرە كېتە آيلوب مەمنى
سورور ھايلەجە ساعتريلە اوشاق مەمنى آغزىندن
وراقميور و كېت كېتە اوشاق آغزى مەمنى يانماغە

عادت ايدوب دخى آناسىدن كئار اوز ياتاغىندە
اويويە بيلميور مسلمان اوشاقلارنى وقتدن ايلرى قا-

رە توبراغە آباران سبيلرك برسېدە ھىن بو طور
سود ويرمكدرە كېجە سود ويرمك وقتى گلدېكە

آنا لئە كرك قالقوب اوتورسون و صگرە اوشاغى
دوشينە سالسون.

(۴) آنالار اوشاغى اوز يانلاريندە يىنى اوز يورغان
دوشكىندە (ياتاغىندە) ياتيرماسولر كرك بلكە
اوزىدن كئاردا اوشاغە مخصوص يردە ياتيرسولر

كېجەلر خوراك وقتى مەمە و بريدىكن صگرە كېنە
اونى اوز يرينە سالسون.

(۵) آنايە لازمدر كە مەملرنى . دوشىنى تميز سا-
حلاسون: بوندان اوتري برشيشە سواردان قايند-
نمش سو آجوب ساقلاماليدر كوندە اوج دورت
دفعە تميز بارچانى ھىن سوايلە ايسلادوب مەملرنى
يوسون كرك مكن ايدەيلسە ھفتدە اوج دفعە
آلت كوينكىنى دكيشسون كرك.

(۶) آقشاملار و يا كېجەلر يانماقدن ايلرى آنا چچلە
بارماغى تميز يويوب صگرە اوشاغك آغزىنك ايچنى
و ديلينك اوستىنى تميزجە سيلسون كرك.

محترم اوقوجيلاريمىز، يوخاريدە بازيلان اوشاغە خو-
راك ويرمك قاعدەلرنى بى لزوم سايماماليدلر. آنا و

آنالاريمىز بيلسونلر كە بوسوزلر تريە عالمندە زحمتلر
چكن، عمرارنى و وقتلرنى تريە ايشلرنە صرف ايدن
عالملرك تجربەلرنىڭ نتيجەسيدر. ھر گاه بو قاعدەلرە

عمل اولونارسە ھم آنا ھم اوشاق ھر ايكسى سلا-
مت و راحت ياشاماقلارى ممكندر:

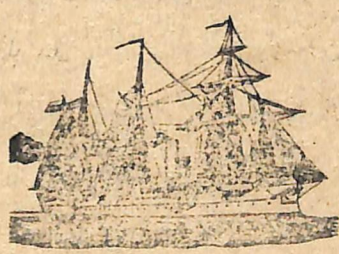
خوراك ويرمك قاعدەلرى دوغرى كئديكە كېجەلر
آنالار يوقسوز قلوب خستەنمككن مصون قالاچا-

قلارى شەسيزدر كوندوزلر اوشاق اوز وقتيندە بو
قودان آيلوب مەمنى سوروب صگرە يا اوييايوب
آلوب آناسنك يورە كىنى شاد ايدەجك يا اينكە كېنە
يوقوبە كېدوب آناسىنى اوز ابو ايشلرنە آرخاين
مشغول اولماغە بوراخچاق.

اكئرا اوخوجيلاريمىزك فكريتە آشاغندە بازيلان سوز
لر كەجكى شەسيزدر:

« مسلمان عورتى نە آليور ساعت نەدر، ساعت نېجە
ايشلور؛ بوندان علاوه نە قدر مسلمان ايولرى
(على الخصوص كويلردە) وار كە اورادە ساعت
تاپولماز، اونلار نە طور ايشولر؟ »

« آخرى وار »
۲۰ ج

ادبیات

حریت بهاری

(یاخود حریتچی یولداشلیمه بر هدیه)
گندی حریت بهاری فیضک احسان ایتمگه
آرقاداشلار ! قوشمالی سیر گلستان ایتمگه

نونهال نخل امیدیم تک آچمش یاسمن
طالم تک خنده پیرادر شکوفات چمن
غنچه لر پیراهن تضیقہ اولموش چاکزن
ای خوشا آزادهلق!.. هرینده شادی شوخ، شن
گنشین اولموش بوتون شیدالر الحان ایتمگه
آرقاداشلار ! قوشمالی سیر گلستان ایتمگه

بزم عیشی ایتسون آرایش عدالت پروران .
نرده مطربار؟! مساوات اوزره اولسون نغمه خولان
بادهلر عشق اخوتله اولسون نوش جان
بوسه چین اولدیقجه لبر؛ غازه بولسون گلرخان-
زلب عصمتله بوتون احراری حیران ایتمگه
آرقاداشلار ! قوشمالی سیر گلستان ایتمگه

اتفاق اوزره ملل بر یرده ایتسونلر سرود
میتسج اصوات حرایتسون سمواته صعود ،
ایلسون حیران سمائیونی صوت چنک ، عود ،
ارضه علییندن آتش سنی ایتسون ورود ؛
باشلاسونلر اهل عشقه بذل شکران ایتمگه
آرقاداشلار ! قوشمالی سیر گلستان ایتمگه

باشلاسون او دلی خطابه ناطق شیرین سخن
علمی تامین ایتمگه هریران قورولسون انجمن
بر حقوقه مالک اولسون هرطرفده مرد، زن ؛
قایناسون آقسون وطنده سلسیل علم ، فن
مرد، زن بریرده قوشسون کسب عرفان ایتمگه
آرقاداشلار ! قوشمالی سیر گلستان ایتمگه

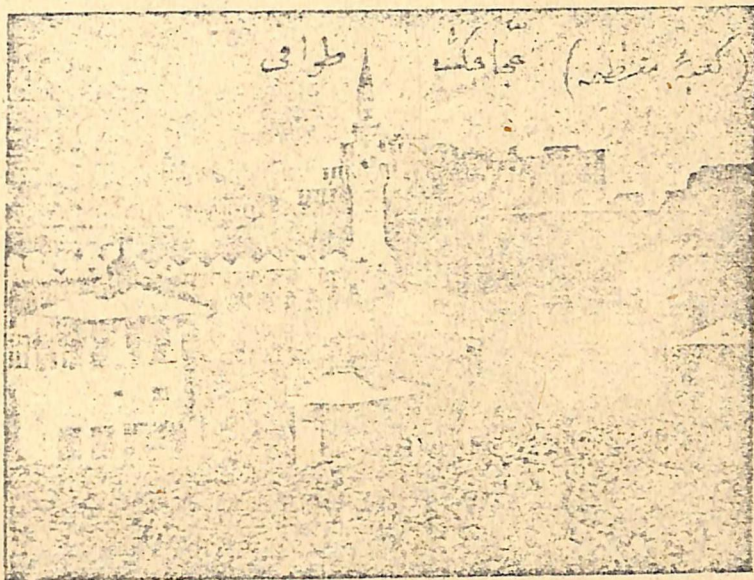
قایناسون دللرده برلک حسی، محو اولسون نفاق
تا قوجاقلاشسون ، اوپوشونلر محبت ، اتفاق
کم پری عشق تولید ایله سون انس و فاق ؛
باغلاسون انصافیه وجدانلر آزاده و ثاق
لایق اولسون اولکه من آزاده عمران ایتمگه
آرقاداشلار ! قوشمالی سیر گلستان ایتمگه

(ج . عاجزه)

اشاره

مفتهدن دولت تاپان مفلسلرک بو دولتی
آلیدیغی بر قیمته ساندقلارک چوق گومشز.
مفلس ایکن مفتعجه سالدق اله حریتی
ساتمیاق بو قیمته لازمدر دوتماق چوق عزیز.
متعلم . ع . ح . — زاده

ظاهراً دینی و معنأً سیاست جهتجه بزده واجب اولان شو اجتماعدن
استفاده ایده بیلسه ایدک نه گوزدل اولار ایدی

توک اسلام خانملری آثار ندن نمو نه

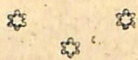
قادینلر حفته بعض افکار

دیش که بر بویوک آدم: « مؤلف عالم —
کتاب پر شرف و معتنای خلقتده —
رجالی نشر اولاراق ایلمش طرازیده ،
نسای شعر اولاراق ایلمش قرین قلم ! »
دیش که بر دیگرى : « گستان دنیایه
ایکی مبدل احسن وجود در زینت :
بری شکوفه — که ورد لطیف پر حمرت ،
بری قادین — که ریاض طبیعت وایه . ،
ینه او یخنده بر باشمسی دیور که : « اگر
بلاستان جهانده زن اولماسه موجود ،
مقارن اولماز ایدی پر زمان جهان وجود ،
جهان جهان عدم ایلردی کائناتی مقر ! »

بو فکری ایلیه یم عاجزانه بن ایضاح :

« بشر-زن اولماسه-طوغماز » دیمک د گلدر بو ؛
ظلام درد . بلا آدمه قیلنجه غلو ،
قادین گولر ، گورور آدم او یوزده نور فلاح !
دیمک بودر که بو عالیده وارسه نسوان .
مصائب بشرکی آلت تلافیسی ،
حیات داغناک اک خوش علاجی ، شافیسی ...
حیان جسمدر ، آنجاق نسا اوگا جاندر !

ینه او یولده دیورلر نه : « اونلری مولا
تلمه کلمات کتاب دهر ایتمش :
مکونات عمومآ ظهور ایدوب بتمش .
نسا موخرآ اولموش حیاته زین افزا . «
ینه دیور که بری : صدق ایله مجتده ،

حکمانک

همیشت باره سنده فکر لری

(کچن نمره دن مابعد)

قمار اویتاماق ایله اوز گه تک مالنی او.
 زینه مخصوص ایتمک خواهشی گیت گیده
 آرتوب بر عادت صیراسنه کچیر، اونا گوره
 ده اوز گه لره مخصوص اولان شیرلی مفتحه
 و زحمتیز اولاراق اله گتورمکدن چکینه
 یور. مین طور حیاهل واسطه سی ایله اوز گه
 لری مالندن محروم ایتمک و همان اوز گه مالی
 ایله گدیسی منفعت بردار اولماغه چالیش بو
 ایسه بر چوق پیس نتیجه لر باغشلا یور.
 نه یمان عادت! نه پیس رفتار!

انسانک اختصاصاتی

انسانه سعادت یوللارینی او گره دن
 مشهور معلم (ثیقور) احتیاجات حیایه انسا-
 نیه بی اوج قسه بولمشدر.
 (۱) اولنجی قسم - احتیاجات ضرویه طبیعه در
 یعنی او احتیاجلاردر هانسیلارسیز که انسانک
 دیریلیکی ممکن اولاماز و هانسیلاره که
 کهایت ویرمدیکده انسانی اذیتله مبتلا اید
 بر بو قسم احتیاجلار مسکن، یمک، ایچمک،
 پالتاردر بو احتیاجاته کهایت ویرمک آساندر

نسا وجوه ایله جمع رجانه فایقدر .
 صداتی چوق اولان احتفاله لایقدر .
 دیمک که زن یاقشیر هپ سریر حرمتده .
 ینه دیگر بریسی سوبله یور که : « بر دلداه
 مقام گیر محبت دگل ایسه بر زن ،
 او دل نشان گتیریر بی بهار بر سنه دن ،
 و یا که بی گل اولور اول ربیع مظلم ده .
 ینه دیگر بری شویله دیور : « اناث اگر
 خطا و جرمه اولور لسه بر زمان افتان ،
 اولور. او جرمداه اولورده حرمته شایان ،
 که صاف دل لرینک اعتمادیدر رهیر !
 بی دیگر بری شویله خلاصه ایتمه ده در .
 « نسا او مرتبه ده خیر ، حقه مایلدر
 که هر کسی بیله رک حق ، خیره قائلدر ،
 گو گچیکن ایدر انواع زیدن طاهر .
 شرف ، شرف ! او معالی احتراصاته !
 که مرده سائق مردانه گی و غیرتدر !
 توان : نسا ده اولان ضعف پر لطافتدر
 رجاله دو عرو قوشان قوت بلیاته !
 قلم بو نظم تره شهرر ملکدن در ،
 مدادی قوس قزحدن چکیده در یکسر .
 بیاضی لوح گزین و حجاب زیر سحر ،
 سایه نسبتی اول وجه ایله مبرهن در .
 فاطمه خانم

(۲) ایکنجی قسم - احتیاجات طبیعیہ غیر ضروریدرہ بو قسم احتیاجات نفسک خواہشارینی عملہ گتورمکدر بو احتیاجاتک۔ رفی آرتیق زحماتہ و صرف اوقاتہ احتیاجو او۔ ایدیندن بر اندازہ مشکلدرد۔

(۳) اوچنجی قسم - احتیاجات غیر طبیعی و غیر ضروریدرہ بو قسم احتیاجاتک حد و حسابی یوقدرہ بو احتیاجاتہ منسوب اولان تجملات، دولت، شہرن و بو کبی انسانلارک کیجہ و گوندوز باشلارینی بیہودہ مشغول ایدن لزومسز ایشاردرد۔

اختصاصات مالی و مالکی و جب منفعت نقطہ نظرنبجہ انسانک خواہشدرنک آخزینی معین ایتک غیر متتبعدرہ۔

از نفسی ایستہدیگی شیارک الہ گتورہکنی ممکن گوردو کدہ اوزینی خوشبخت عدایدرد، آنجاق نفسک خواہشاری حدسز، حسابسز و جور بہ جور اولدیفنہ جہت کیمک، نہ وقت، و نہ ایلہ (یعنی هانگی شیہ مالک اولماغیاہ) خوشبخت اولاجاننی دیک ممکن دگلدرد۔

انسان یلمہدیگی، گورہدیگی و علیالخصوص تانیما یوب قانمادینی بر شیی دولت سایماز و اوکا مالک اولماق ایچون نہ اینکہ تلاش و غصہ ایتمز بلکہ هیچ یادینہ ییلہ گتورمز۔ بعضا فقیر و بی حزر آدمارک دیریلیکندن راضی اولدیفنی مشاہدہ اولتور، بویلہ انسانلر

جزئی دہ اولسون بر مادی منفعتہ چاندقدہ کندینی برتون موجوداتدن اک خوشبختی حساب ایدیر بونک عکسہ بولاراق آرتیق مالک مال و دولتہ مالک اولان شخص، متعدد سبیلرہ - گورہ نفسی ایستہدیگی جز۔ یی بر شئی الہ گتورہ ییلہدیگی حالده اوزینی بدبخت حساب ایدیر۔

هر کس اوز دایرہسنده مقصودنہ چاتماغی ممکن گوردو کدہ اوزینی خوشبخت گو۔ ریر و مقصودنہ چاتہ ییلہدیگی حالده (بدبختم) دیہ داد فریاد باشلایور، نجہ کہ فقیر و بی چیز آدملر دولتلی لارک دیرلیکنی گوروب داریخمایورلر، اما دولتلی لر ایسہ حدسز املاک پول و مال صاحبی اولدقلری حالده جزئی بر شئی ایتردیکنہ و یا خود آزاجق مادی خسارتہ دچار اولدقدہ حدسز، حسابسز غصہ ایدیرلر۔

حکمدان بعضی لری دولتی (شور سو) بہ تشبیہ ایدوب اوقشادیرلر، شورسوی سوسوزبر انسان نہقدر آرتق ایچرایسہ سوسوزلفی ساکت ایتک سوبدرملک عوضنہ داهادہ عطش آرترار شہرت آختاراتلر دخی ییلہ شورسو ایچن سو۔ سوزلر قیانتدندرلر (بیتمہدی) معلم

یتو د اها . . . !

حقیرلرک انواعنی کوردوک . . . بومی قانون ؟
اک غمنی سفالتارہ دوشدوک . . . بومی دولت ؟
دولتسده . قانونسده . آرتیق یتو اولسون ؟
آرتق یتو اولسون بودنی ظلم و جهل . . .
(نجگہ اولدی) کمال تک

عموم ملنگ د شمنی

(آقبا سیجان) بویوک سیجانلر

حال حاضر دوام ایندن ملنگلر محاریمسک، مخلوقاتک اقرینه مضر اولوب و بعضی لرینه دخی ائک الو یریشلی بر وقته اولدیغی مشاهده اولنور. بی انصاف تاجرلر و بو بویوک سیجانلری همین محاربه تیدلاندن مفتت بر- ذار اولبورلار. انسانلرک برچوقی بهاتی جهتجه مشقت چکدیکلری حالده انصافسزاق ایله بویوک دولت قازامان آل وریچلر احتیاجسزاق و رفاهته عیش عشرته مشغول اولدیقلاری کی، ائترا ویراه حاله گتوریلمش بر چوق شهرلرده و کدلدرد. سیجانلر دخی بایرام یابارق آت و اسان جمدیکلری باشنده ضیافتلر ویزوب لذتلر چکرلر. وروپا قطعسند. بویوک سیجانلرک ایکی نوعی باشبورلار برسی قار. و دیگرکی ایسه بوز سیجانلردر، بوز سیجانلر جه جهتجه قاره سیجانلردن بویوک و حرکتجه زریک و جرتلی اولدیقلاری ایچون حسابسر چوقالماغه موفق اولمشلر.

بویوک سیجانلرک اصلی وطنلری خطا (قبتای) و ایران مملکتلریدر. ۱۷۵۰ سنه مسیحیده وروپایه کیچهرک بروسیایه و اوج سنه صکره فرایسه مملکتیه کیچمشلر، ۱۸۰۹ سنه (دانیایا) و سریرجه مملکتلرینه سوقولموشلار، آمریقاده ایسه ۱۷۷۵ سنندن بولوندوقلاری معلومسره.

بویوک سیجانلرده میمونلرده اولان کی نوع پرستلک ویک دیگرینه امداد و کومت ایتمک حسلری اولدیغی مشاهده اولنوشوسدر. ائکتره گمی چیلردن بر قهر بیله نقل ایدیور ماهاب برگیجده استلهده دوران گمی مزک گوگرتی سنده سیره مشغول ایلم، بو صیراده گمی مزک ساحله باغلانیدیغی کندیرک (ایل) اوزرنجه ایکی بویوک سیجانلرک کمی به کجملک ایستدیبلرینی گوردوم سیجانلردن برسی قاقجه دیگرکی ایسه اونک دالیسجه بورویوردیلر. قیاقده کی سیجان بر چویک (آغاج پارچهمی) باشندان آغری ایله دوتاراق دالدا کی ایسه دیگر اوجندان دوتوب قیاقده کی ایزله بورایدی. بو خالندن مرقاتلهرق یولداشلارم ایله برابر هر ایکی سیجانی دوتدوق دالیداگی سیجانک کور اون- یغنی و قیاقده کی سیجانک دخی اونا رهبر اولدیغی مشاهده ایلموب تمجب ایتمک بویوک سیجانلرک تعلیمی میمون و ایت تعلیمی قدر آساندر. بالاجه وقتندن دوتولوب تزییه و تهیم اولنار ایسه ایت و بیشک قدر انسانه مطیع اولار، بعضا یورویا و آیریقا شهرلرینده (سیجانلرک تشریقی) نام تماشا کاهلر موجوددر که اولارلرده تهیم آلمش سیجانلرک خارق العاده حرکت و ایشیری گوتوریلوره.

بویوک سیجانلرک یتک بیمجیل و تمیجی اولدیقلاری ایچون

ائک مضر حیوانلردن عد اولنمالیدر. انسانلار هر حالده اولنلری بوتون بویونه محو ایتمش اولسا ایدیبلر بویوک بر بلادن قورتارمش اولور ایدیبلر.

بویوک سیجانلرک (ستائستقا) حساب اوزرنجه ویر- دیگرکی نایلر ذیلده کی قرار ایله تخمین اولنوشوسر: (دانیایا) مملکتنده هر ایلده بر ملیون منات، ائکترده ۱۰۰ ملیون منات، فرانسهده ۷۰ ملیون منات، آمریقاده ۸۹۶ ملیون مناته چتمشدر.

بویوک سیجانلرک اکثرأ قوتوموش جمدیکلری و شیرلی سیویدیکلری ایچون بر چوق سرایت ایدیجی خسته لقلرک (مقروب) جوچیلری ایله ماوت اولاراق انسانلر ایچنده دخی همان ناخوشلقلرک انتشارینه سبب اولورلر (Рака) سرطان خستلیغی. یا آگر همین سیجانلر واسطه سی ایله منتشر اولور. [دانیایا] مملکتنده طیبیلر طرفندن برچوق سیجانلر معاینه و تشریح ایدیبارک عمومینده سرطان خسته لملک شیشیکلری (یارملری) موجود اولیغی کشف اولنوشوسدر. دایالی بروفسور (فیسی قهر) یازیر: « . . . بویوک سیجانلر عمومیتجه خسته درلر اولاردان برجمیده اولسون سلامت دکل. بولارک هر تکی نوع نوع خسته لقلرک قابلی درلره. بویوک سیجانلر عمومیتجه حق. سرطان و باشقه بر چوق مرضلر ایله خسته بولونورلر . . . »

طاعون خسته لملک دخی همین سیجانلر واسطه سی ایله یشر اولدیغی چوقدان بری معلومدر.

سیجانلر اکثرأ انسانلر آراسنده برچوق خسته لقلرک انتشاره باعث اولنوقلاری و ازراق و محصولاتی تلف ایتمک لری ایچون ائک مضر حیوانلردن حساب اولنمالیدر. انسانلر ایسه اولارک محو و نابود اولماسی ایچون سمی و تلاش ایتملری لازیمدر. سیجانلر ایله مبارزه ایتمک هر قوم و ملتک هر تک فردنک دیریلیک تامه بئرنندن عمدی حساب اولسون گرزک .

بویوک چول سیجانلرک خارق العاده حرکتلرین آمریقاده نباتاتی معاینه ایتمک مشغول اولان برنر سیاح بیله نقل ایدیز « بز اوج قهر بولداش بر نیمک باشنده آغاجلردن و اولنلردن چارداق مثالی برا گلنجه یابارق، گونشوزلر اولنلری (نباتاتی) معاینه ایلموب تویلا یاراق گیجهلر ایسه اوراده استراحته مشغول اولوردق. ایلنجی کون بولداشلردن بر نقرنک یا قاللی و بویون باغیسی [وارانتی و قانسوق] غایب اولدی، صاحی گون دیگر بولداشملک چکسک بر نایی غایب اولدی، اوچونجی گون بئم قایش باغلی ساعت بوق اولدی، بوتون چارداغی و اطرافنی ساعتلریله آختا راراق تاپایلمه یوب، مشورت ایچون بر بیه تویلانق و بو شبلرک کیم اوغرا لیدیغی ونه واسطه ایله اوغراسیغی

داریا — (فولیا) جلا اوغسک (سابقاً) سی
 اوردا — (راسونین ک نام آنلی
 ایروانده ملائیک و جماعتک دغالی گولی
 دافکار — جماعت و ملت ایشده جانان
 نبل — گوریل سلی اذان و قورنلر
 بیروان — (دانای — او ایرمالاسی) معلمک معلمره
 ووردیکاری لک

آچق مخابره لر

ایروانده (قالده)
 مسلمان قومینه دار یازدیگر مقالهک فقط غرض
 تحسیرکردن عبارت اولدیجی ایچون درج اولماسی
 ممکن دگله
 حاضرکی حال افساکنره سیرکی غرض یورودن و
 نفاق تورده دملرک برکشدن دگلی
 آغزاده — حابریه

یازیلار کرمسکمزده مغایر اولدیقلاری ایچون درج اولماجا قار
 معلوم یه رسزاده حابریه
 کرگزی آغشلا یورره مع الممنویه درج ایدرز
 باکوه آغشلیک (شیوانی) حابریه
 « آغشلا دیقم شو فصل (مسون)
 بئدی یه موسم همایون
 زمان حق عزتدهک ۱۹۱۳ ایلک مارت آئنده نشر
 ریشیش نمره لرینده (ع. محزون) امضاسی ایله درج
 اولوش شه اشعارک اولجی مصراعنده کی (مسون)

کلمه سئک (موزون) اولدیغنی یاد گره سالاراق وهمان
 اشعارک مابعدنی حاشیگزه قدیم ایدرز.
 « ... یلمه که یار یا خزاندر
 فکر اینمه یورم که نه زماندر
 گلسز اولاماز بهار حاشا
 گل یوق نمدیه ایتماسی تماشا
 گل بوزره علم معرفتندن
 تبحصیل ادب موافقتندر
 قاب ایچره اگر شو گل یشره
 خوش نظری دماغه کبر یشره
 اونده دیبهرز سهارمزدر !!! » (ع. محزون)
 کندیمزدن سرفت ایتدیگکر اشعاری. اداره موزه درج
 اولماق ایچون گوندرمه کز گنجده (ادب شهر)
 اولاجا کتورلا برچی ایا ایدر.

اداره دن

سار شررده مجموعه می ساندیران حابریه
 دن امدیه کی گوندرلمش مجموعه ک بولالاری
 گوندرمه کلمنی رجا ایدرز. (زاقاز نوی) سفارشی و
 عادی باغلی مکتوبلر ایچنده بول گوندرلردن
 (بررود) واسطه می ایله گوندرمه لری رجا اولور.

مدیر و محرری علی حاجی زین المابدین زاده رحیموف
 ناشری حسن میرزا زاده علیوف

Печатъ въ типограф. Луйсь

Дозвол. Военн. цензурой.

بدرة الاطفال

مصنفي ميرزا عباس محمد زاده (فارس) اوچونجی دفعه
 طبع اولتاراق موعه فروشه توپولدی. ۱. منات ۲۰ قیک

حدایق الصبیان

مصنفي ميرزا عباس محمد زاده (فارس)
 قیمتی ۱ منات ۴ قیک

کلمه سئک

فارسجه تعلیم کتابی مصنفي عباس محمد زاده (فارس)
 قیمتی ۸۰ قیک

خولاموز

فارسجه ییلارک روسجه او گرنه می ایچون
 کی چابدان چقدی مصنفي حیار محمد زاده
 قیمتی ۱ منات ۶۰ قیک